

Helsinki 2.12.2019

Dnro 119/03/19

Viite: Väestörekisterikeskuksen lausuntopyyntö VRK/6525/2019
Asia: ruotsinkielinen lyhenne

Saaja: viestintäpäällikkö Päivi Railotie

Lausunto *Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata* -nimen lyhenteestä

Väestörekisterikeskus on pyytänyt lausuntoa Digi- ja väestötietoviraston ruotsinkielisen *Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata* -nimen lyhenteestä. Lausuntopyynnössä todetaan, että Digi- ja väestötietoviraston suomenkieliseksi lyhenteeksi on valittu *DVV*. Väestörekisterikeskus on kuitenkin saanut kysymyksiä uuden viraston ruotsin- ja englanninkielisistä lyhenteistä ja pyytää tästä syystä Kotimaisten kielten keskukselta kannanottoa viraston nimilyhenteen kieliversioihin.

Lausuntopyynnössä pyydetään myös vastausta kysymykseen, onko virastolla oltava lyhenne ruotsiksi ja englanniksi ja voiko lyhenne siinä tapauksessa olla kaikilla kielillä *DVV*. Pyynnössä todetaan, että esimerkiksi *ELY-keskukset* ovat ruotsiksi *ELY-centraler*.

Kotimaisten kielten keskuksen tehtäviin kuuluu suomen ja ruotsin kielen huolto, joten otamme lausunnossa kantaa ainoastaan ruotsinkieliseen lyhenteeseen. Yleisenä ohjenuorana voimme kuitenkin todeta, että viranomaisten nimet ja lyhenteet suositetaan muodostettavaksi erikseen kunkin kielen käyttöä varten.

Suositus

Kotimaisten kielten keskus suosittaa *Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata* -nimen lyhenteeksi kirjainlyhennettä *MDB*. Lyhenne vastaa muodostustavaltaan suomenkielisen *Digi- ja väestötietovirasto* -nimen pohjalta muodostettua kirjainlyhennettä *DVV*. *MDB*-lyhenne on helposti yhdistettävissä viraston ruotsinkieliseen nimeen. Näin ollen se on ruotsin kielessä selkeä ja hyvän hallinnon mukainen.

Perustelut

Kielilaki edellyttää, että suomea ja ruotsia kohdellaan kansalliskielinä tasavertaisesti. Tämä koskee myös virastojen nimiä ja niiden lyhenteitä. Eduskunnan oikeusasiamies on ottanut kantaa lausuntopyynnössä mainitun ilmauksen *ELY-centralen* käytöstä ruotsin kielessä. Suomenkielisen lyhenteen sisältävä *ELY-centralen* katsottiin lainvastaiseksi, ja se muutettiin muotoon *NTM-centralen*. Ratkaisussa *Lyhenne ELY-central ei ole asianmukainen* 15.11.2013 (linkki sivulla 3) todetaan näin:

Oikeusasiamies toteaa, että julkisen vallan tulee myös nimistökysymyksissä vaalia molempien kansalliskielten käyttämistä. Mikäli viranomaisen katsoo tarpeelliseksi ottaa käyttöön nimestään lyhenteen, se on muodostettava molemmilla kansalliskielillä samoin periaattein. Jos suomenkielinen lyhenne muodostetaan viranomaisen virallisesta nimestä, on ruotsinkielinen nimi muodostettava vastaavasti ruotsinkielisestä nimestä.

Digi- ja väestötietovirasto tarvitsee ruotsinkielisen lyhenteen, koska suomen kielessäkin on otettu lyhenne käyttöön. Koska suomenkielinen lyhenne *DVV* on muodostettu kirjainlyhenteenä *Digi- ja väestötietovirasto* -nimestä, ruotsin kielessä muodostetaan samaan tapaan *MDB*-lyhenne *Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata* -nimestä.

Lausuntopyynnössä viitataan viraston ruotsinkieliseen nimeen suomenkielisen nimen kieliversiona. Kielilakiin viitaten haluamme korostaa, että ruotsinkielinen nimi ei ole suomenkielisen nimen kieliversio vaan suomenkielisen nimen rinnalla tasavertainen. Englanninkielinen nimi taas voidaan nähdä näiden kahden nimen kieliversiona.

MBD-lyhenne muissa konteksteissa

Lausuntopyynnössä todetaan, että *MDB*-lyhenne on ongelmallinen digitalisaatiota edistävässä virastossa, koska sitä käytetään myös lyhenteenä termille *manuell databehandling*. On totta, että *MDB*-lyhennettä käytettiin aiemmin tässä yhteydessä, mutta termi on poistunut ruotsin kielestä aktiivikäytöstä jo 1990-luvun puolivälissä. Vaikka vanhentuneen termin lyhenne on identtinen uuden viranomaisen nimen lyhenteen kanssa, emme näe tilanteessa sekaannuksen vaaraa.

Samojen lyhenteiden käyttöä on kuitenkin hyvä välttää. Esimerkiksi kahdella valtionhallintoon kuuluvalla organisaatiolla ei voisi sekaantumisvaaran takia olla identtistä lyhennettä. Koska kolmikirjainlyhenteet ovat yleisiä, ei voida kokonaan välttyä sellaisilta tilanteilta, joissa sama lyhenne on käytössä useammassa kontekstissa. Tässä tapauksessa kontekstit ovat tarpeeksi erilaisia, kun kyse on toisaalta viranomaisen nimestä ja toisaalta vanhentuneesta termistä.

Toteamme kuitenkin, että ruotsinkielisen lyhenteen suhteen olisi suurempi valinnanvara, mikäli nimet ja lyhenteet olisi suunniteltu suosituksenmukaisesti alusta asti rinnakkain (linkki *Viranomaisten nimien suunnittelun periaatteet* -ohjeeseemme sivulla 3).

Verkkotunnus

Lausuntopyynnössä todetaan, että verkkotunnus *mdb.fi* on jo varattu toiseen käyttöön. Tämä ei ole este ottaa *MDB*-lyhennettä käyttöön ruotsin kielessä, sillä viranomaisen verkko-osoite voi olla esimerkiksi *dvv.fi/sv*. Vastaavia esimerkkejä ovat osoitteet *eduskunta.fi/SV* ja *keva.fi/sv*. Vaikka suomenkieliseen lyhenteeseen perustuva ruotsinkielinen verkko-osoite on tässä tapauksessa kelvollinen ratkaisu, haluamme korostaa, että kielellisestä näkökulmasta verkko-osoitteet olisi paras muodostaa kumpaankin kieleen erikseen, esim. *kela.fi* ja *fpa.fi* sekä *vero.fi* ja *skatt.fi*.

Linkkejä:

Oikeusasiamiehen ratkaisu *Lyhenne ELY-central ei ole asianmukainen*:

oikeusasiamies.fi/fi_FI/-/oikeusasiamies-lyhenne-ely-central-ei-ole-asianmukainen

Kotimaisten kielten keskuksen ohje *Viranomaisten nimien suunnittelun periaatteet*:

kotus.fi/ohjeet/nimistonsuunnittelun_ohjeita/viranomaisten_nimien_suunnittelun_periaatteet

Charlotta af Hällström-Reijonen
ruotsin kielen osaston johtaja

Maria Vidberg
ruotsin kielen nimistönhuoltaja